

Slovenski računovodski standard 38 (2006)

RAČUNOVODSKE REŠITVE V VZAJEMNIH SKLADIH

A. Uvod

Ta standard je povezan s splošnimi slovenskimi računovodskimi standardi (SRS). Obravnava posebnosti računovodskih rešitev v vzajemnih skladih in sestavljanje računovodskih izkazov zanje. Ureja le tiste posebnosti pri vrednotenju sredstev in obveznosti do njihovih virov ter merjenju in izkazovanju poslovnega izida, ki so značilne za vzajemne sklade. Obdeluje

- a) obliko bilance stanja vzajemnega sklada,
- b) obliko izkaza poslovnega izida vzajemnega sklada,
- c) obliko izkaza denarnih tokov vzajemnega sklada,
- č) prilogo k računovodskim izkazom vzajemnega sklada in
- d) posebnosti prevrednotovanja.

Pri vrednotenju v bilanco stanja in izkaz poslovnega izida zajetih postavk je treba smiselno upoštevati SRS od 1 do 19 ter ustrezne mednarodne računovodske standarde.

V standardu predpisane oblike izkazov so namenjene zunanjemu računovodskemu poročanju za poslovne potrebe. Oblike poročanja za davčne, statistične in druge potrebe urejajo drugi predpisi.

Standard (poglavje B) je treba brati skupaj z opredelitvami ključnih pojmov (poglavjem C), pojasnili (poglavjem Č) in Uvodom v slovenske računovodske standarde (2006).

B. Standard

38.1. Računovodski izkazi vzajemnega sklada morajo vsebovati podatke o nakupih in prodajah, finančnih naložbah (odslej naložbah) in drugih sredstvih, obveznostih, poslovnem izidu in razdelitvi dobička in/ali drugih izplačil imetnikom enot premoženja za obračunsko obdobje ter premoženju na koncu tega obdobja. Računovodske izkaze vzajemnega sklada sestavljajo najmanj

- a) bilanca stanja vzajemnega sklada,
- b) izkaz poslovnega izida vzajemnega sklada,
- c) izkaz denarnih tokov vzajemnega sklada in
- č) priloga k računovodskim izkazom vzajemnega sklada, ki vsebuje najmanj
 - opis uporabljenih temeljnih računovodskih usmeritev,
 - pojasnila posameznih rešitev in vrednotenj ter
 - izkaz premoženja.

38.2. Vzajemni sklad vodi poslovne knjige po načelih dvostavnega knjigovodstva. Konte razčlenjuje skladno s kontnim načrtom, ki ga predpiše Slovenski inštitut za revizijo, in svojimi potrebami.

a) Bilanca stanja

38.3. Bilanca stanja ima najmanj te postavke:

I. Sredstva

- 1. Denarna sredstva**
- 2. Depoziti pri bankah in posojila**
- 3. Vrednostni papirji in instrumenti denarnega trga, s katerimi se trguje na**

organiziranem trgu vrednostnih papirjev

4. Inštrumenti denarnega trga prvovrstnih izdajateljev
5. Investicijski kuponi in delnice ciljnih skladov
6. Sestavljeni in izpeljani finančni inštrumenti
7. Drugi prenosljivi vrednostni papirji in drugi inštrumenti denarnega trga
8. Terjatve
9. Aktivne časovne razmejitve
10. Skupaj sredstva (od 1 do 9)

Zunajbilančna sredstva

II. Obveznosti do virov sredstev

1. Poslovne obveznosti

- a) Obveznosti iz nakupa vrednostnih papirjev in drugih finančnih inštrumentov
- b) Obveznosti iz upravljanja
- c) Obveznosti za plačilo davkov
- č) Obveznosti iz naslova razdelitve dobička oziroma drugih izplačil imetnikom enot premoženja
- d) Druge poslovne obveznosti

2. Finančne obveznosti

3. Pasivne časovne razmejitve

4. Obveznosti do naložbenikov (investitorjev) v enote premoženja

- a) Nominalna vrednost vplačanih enot premoženja
- b) Vplačani presežek enot premoženja
- c) Presežek iz prevrednotenja
- č) Preneseni čisti dobiček ali prenesena čista izguba iz prejšnjih obračunskih obdobj
- d) Nerazdeljeni čisti dobiček ali čista izguba obračunskega obdobja

5. Skupaj obveznosti do virov sredstev (od 1 do 4)

Zunajbilančne obveznosti do virov sredstev

38.4. V bilanci stanja se izkazujejo podatki v dveh stolpcih: v prvem na dan, na katerega se sestavi, v drugem pa na zadnji dan prejšnjega obračunskega obdobja.

38.5. V bilanci stanja se izkazujejo postavke po nakupni vrednosti. Vrednotijo se po dnevni tržni oziroma udenarljivi vrednosti, razen v primerih skupnega ovrednotenja.

b) Izkaz poslovnega izida

38.6. Izkaz poslovnega izida ima najmanj te postavke:

1. Prihodki od obresti
2. Prihodki od dividend
3. Drugi finančni prihodki
4. Iztrženi dobički pri naložbah
5. Neiztrženi dobički pri naložbah
6. Drugi prihodki
7. **Skupaj prihodki (od 1 do 6)**
8. Odhodki v zvezi z družbo za upravljanje

9. Odhodki v zvezi z banko skrbnico
10. Odhodki v zvezi z revidiranjem
11. Odhodki v zvezi z obveščanjem naložbenikov
12. Odhodki v zvezi s trgovanjem
13. Odhodki za obresti
14. Drugi finančni odhodki
15. Iztržene izgube pri naložbah
16. Neiztržene izgube pri naložbah
17. Odhodki iz naslova slabitve naložb
18. Drugi odhodki
19. **Skupaj odhodki (od 8 do 18)**
20. **Čisti dobiček ali izguba (7 – 19)**
21. Izenačenje prihodka za vplačane enote premoženja
22. Izenačenje prihodka za izplačilo odkupne vrednosti enote premoženja
23. Že razdeljeni del čistega dobička med obračunskim obdobjem
24. Druga izplačila imetnikom enot premoženja
25. **Nerazdeljeni čisti dobiček ali izguba (20 + 21 – 22 – 23 +/- 24)**
26. Čisti dobiček ali izguba na enoto premoženja glede na število enot premoženja v obtoku na dan sestavitve bilance stanja

38.7. Postavke od 23 do 26 se izpolnjujejo le v letnem računovodskem izkazu.

38.8. Izkaz poslovnega izida prikazuje zneske v dveh stolpcih: v prvem uresničene podatke v obravnavanem obračunskem obdobju in v drugem uresničene v enakem prejšnjem obračunskem obdobju. Podatki za prejšnje obračunsko obdobje se ne preračunajo.

c) Izkaz denarnih tokov

38.9. Izkaz denarnega toka ima najmanj te postavke:

1. Prejemki od vplačil enot premoženja vzajemnega sklada
2. Izdatki za izplačilo odkupnih vrednosti enot premoženja vzajemnega sklada
3. Dobiček, izplačan med obračunskim obdobjem, ali druga izplačila imetnikom enot premoženja
4. Presežek prejemkov (izdatkov) pri širitvi poslovanja (1 – 2 – 3)
5. Prejemki pri prodaji naložb
6. Izdatki pri nakupu naložb
7. Prejemki od udenarjenih terjatev
8. Izdatki za plačilo obveznosti
9. Presežek prejemkov (izdatkov) pri upravljanju premoženja (5 – 6 + 7 – 8)
10. Presežek prejemkov (izdatkov) pri širitvi poslovanja in pri upravljanju premoženja (4 + 9)
11. Končno stanje denarnih sredstev vzajemnega sklada (12 + 13)
12. Presežek prejemkov (izdatkov) v obdobju (10)
13. Začetno stanje denarnih sredstev vzajemnega sklada.

č) Priloga k računovodskim izkazom

Uporabljene temeljne računovodske usmeritve

38.10. V zvezi z uporabljenimi temeljnimi računovodskimi usmeritvami pri sestavljanju računovodskih izkazov vzajemnega sklada je treba v prilogi

- a) opisati posebnosti vrednotenja premoženja vzajemnega sklada,
- b) opisati posebnosti vrednotenja vrednostnih papirjev, s katerimi se ne trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev ali pa so nelikvidni oziroma je njihovo izplačilo odloženo,
- c) pojasniti posamezne rešitve in načine vrednotenja ter
- č) pojasniti razdelitev čistega dobička med obračunskim obdobjem in/ali druga izplačila imetnikom enot premoženja.

Pojasnila posameznih rešitev in vrednotenj

38.11. Pojasnila posameznih rešitev in vrednotenj morajo vsebovati vsaj

- a) podatek o številu enot premoženja v obtoku na koncu obračunskega obdobja, na katero se nanašajo računovodski izkazi;
- b) informacijo o učinku skupnih ovrednotenj in vrsti naložb, pri katerih je bil ta način ovrednotenja uporabljen;
- c) pregled uporabljenih inštrumentov za zmanjšanje tveganja;
- č) podatek o zastavljenih in posojenih vrednostnih papirjih;
- d) informacijo o oblikovanju popravkov vrednosti naložb;
- e) podatke o številu večjih nakupov ali večjih prodaj investicijskih kuponov;
- f) specifikacijo drugih poslovnih obveznosti v bilanci stanja;
- g) informacijo o morebitnih dogodkih po datumu bilance stanja, ki vplivajo na razumevanje računovodskih izkazov;
- h) druga pojasnila na zahtevo pristojnih organov.

Izkaz premoženja

38.12. Izkaz premoženja vzajemnega sklada vsebuje pregled naložb v depozite, vrednostne papirje in druge finančne inštrumente, v skladu z naložbeno politiko sklada, razvrščene glede na vrste naložb, prikazane v bilanci stanja, in valuto, v kateri so izražene.

Pri vsaki naložbi se opredelijo osnovni podatki o njej (na primer oznaka naložbe, izdajatelj, država izdajatelja, število vrednostnih papirjev, izvorna valuta, vrednost v izvorni valuti, vrednost v evrih, delež v sredstvih sklada, delež v izdaji vrednostnih papirjev).

d) Posebnosti vrednotenja

38.13. Za izkazovanje naložb v računovodskih izkazih vzajemnega sklada se upošteva SRS 3, skupaj s posebnostmi, opredeljenimi v tem poglavju.

38.14. Obrestovani vrednostni papirji se izkazujejo z obrestmi vred v skladu s pogoji, ki jih določi izdajatelj pri izdaji vrednostnih papirjev. Diskontirani kratkoročni vrednostni papirji se obravnavajo enako kot tisti, ki prinašajo obresti. Izkazujejo se po diskontirani nominalni vrednosti z obrestmi vred v skladu s pogoji, ki jih določi izdajatelj pri izdaji vrednostnih papirjev.

Obveznice, s katerimi se trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev, se izkazujejo v neodplačani nominalni vrednosti, pomnoženi s tečajem tega trga, in v skladu s pogoji, ki jih določi izdajatelj pri izdaji obveznic. Tako dobljeni vrednosti se prištejejo tudi obresti, izračunane po podatkih organizatorja trga. Vzajemni sklad lahko sprejme tudi računovodsko usmeritev, da se obresti pripisujejo v skladu s pogoji, ki jih določi izdajatelj pri izdaji obveznic.

Brezkuponske obveznice se obravnavajo enako kot obrestovane obveznice. Izkazujejo se po diskontirani nominalni vrednosti, dnevno pa se obrestujejo v skladu s pogoji, ki jih določi izdajatelj pri izdaji obveznic.

Prednostne delnice z nespremenljivimi dividendami, s katerimi se ne trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev, se izkazujejo enako kot obveznice, s katerimi se ne trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev.

Prednostne delnice z nespremenljivimi dividendami, s katerimi se trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev, se izkazujejo enako kot delnice, s katerimi se trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev.

Udeležbene prednostne delnice se izkazujejo enako kot navadne delnice.

Navadne delnice, s katerimi se trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev, se izkazujejo po zadnjem dnevnem tečaju.

Drugi vrednostni papirji se izkazujejo po zadnjem dnevnem tečaju organiziranega trga vrednostnih papirjev oziroma po udenarljivi vrednosti. V drugih primerih se izkazujejo po nakupni vrednosti, razen v primerih skupnega ovrednotenja.

38.15. Če upravljavec vzajemnega sklada ugotovi, da je knjigovodska vrednost posameznega vrednostnega papirja, s katerim se ne trguje ali se z njim trguje neredno, premajhna ali prevelika, se lahko odloči za skupno ovrednotenje.

Pri skupnem ovrednotenju se tak vrednostni papir izkaže po dokazani pošteni vrednosti. Če je dokazana poštena vrednost večja od knjigovodske, se razlika izkaže kot presežek iz prevrednotenja. Če je dokazana poštena vrednost manjša od knjigovodske, se za razliko oblikuje popravek vrednosti vrednostnega papirja.

38.16. Zmanjšanje ali povečanje vrednosti naložbe, izmerjene po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, se izkazuje kot neiztržena izguba ali neiztržen dobiček pri naložbah.

Negativne oziroma pozitivne razlike med prodajno ceno prodanih naložb in njihovo nakupno ceno oziroma vrednostjo na zadnji dan prejšnjega obračunskega obdobja se pri naložbi, izmerjeni po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, izkazujejo kot iztržene izgube ali iztrženi dobički pri naložbah.

38.17. Vrednostni papirji, s katerimi se ne trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev, se razvrstijo v netržne vrednostne papirje v posesti do zapadlosti v plačilo ali v vrednostne papirje, razpoložljive za prodajo; njihovo prevrednotenje pa se evidentira v skladu s SRS 3.

C. Opredelitve ključnih pojmov

38.18. V tem standardu je uporabljenih nekaj izrazov, ki jih je treba razložiti in tako opredeliti ustrezne pojme.

- a) **Vzajemni sklad** je premoženje, ki se oblikuje z zbiranjem denarnih sredstev in njihovim naložbenjem (investiranjem) v prenosljive vrednostne papirje.
- b) **Upravljavec vzajemnega sklada - družba za upravljanje** je gospodarska družba, ki se ustanovi izključno za upravljanje vzajemnega sklada.
- c) **Nakupna cena** je cena enote vrednostnega papirja oziroma naložbe, po kateri ga (jo) vzajemni sklad plača. Stroški, povezani z nakupom vrednostnega papirja, se pripoznavajo v skladu s SRS 3.
- č) **Prodajna cena** je cena enote vrednostnega papirja oziroma naložbe, ki jo vzajemni sklad doseže na trgu.
- d) **Skupno ovrednotenje** je ovrednotenje naložbe vzajemnega sklada, ki ga soglasno opravijo pooblaščen revizor, pooblaščen ocenjevalec vrednosti podjetij in upravitelj vzajemnega sklada.
- e) **Izenačenje prihodka** je izenačenje, potrebno pri nakupu enot premoženja v obravnavanem obračunskem obdobju. Naložbenik plača enoto premoženja po ceni, v kateri je poleg nominalne vrednosti vplačane enote premoženja zajet tudi sprotni dobiček

vzajemnega sklada. Ta del plačila je torej treba zaradi vpliva na dobiček za razdelitev obravnavati posebej. Če naložbenik udenari enoto premoženja, je v izplačilu poleg nominalne vrednosti vplačane enote premoženja zajet tudi sprotni dobiček. Ta del plačila je treba zaradi vpliva na dobiček za razdelitev obravnavati posebej.

- f) **Organizirani trg vrednostnih papirjev** je borzni trg ali prosti trg ali katerikoli drug trg vrednostnih papirjev, ki ga nadzira pristojna nadzorna institucija.
- g) **Udenarljiva vrednost** je vrednost, po kateri je mogoče sredstvo v trenutku ovrednotenja udenariti.
- h) **Poštena vrednost** je znesek, za katerega je mogoče zamenjati sredstvo ali s katerim je mogoče poravnati obveznost ali za katerega je mogoče zamenjati podeljen kapitalski inštrument med dobro obveščanima in voljnima strankama v poslu, v katerem sta medsebojno neodvisni in enakopravni. Poštena vrednost je dokazana, če jo je mogoče zanesljivo izmeriti. Pogoj za to je, da
 - a) je objavljena cena na delujočem trgu vrednostnih papirjev ali
 - b) obstaja model vrednotenja, pri katerem so vložki podatkov vanj dokazani, ker prihajajo z delujočega trga.
- i) **Zadnji dnevni tečaj** je zaključni tečaj organiziranega trga vrednostnih papirjev ali drug primerljiv tečaj, ki ga objavi organizator trga in je rezultat opravljenih poslov. V primeru neprekinjenega delovanja organiziranega trga vrednostnih papirjev se kot zadnji tečaj upošteva tečaj tega trga, ki je veljal konec dneva (ob polnoči), za katerega se opravlja vrednotenje.

Č. Pojasnila

38.19. Postavka Depoziti pri bankah in posojila zajema depozite pri domačih in tujih bankah, za katere se dnevno obračunavajo pripadajoče obresti, skladno s pogodbenimi določili, ter naložbe v posojila za varovanje pred tečajnimi tveganji, ki se izkazujejo v neodplačani vrednosti, skladno s pogodbenimi določili.

Kratkoročni depoziti ter dolgoročni depoziti in posojila se spremljajo ločeno.

38.20. Postavka Vrednostni papirji in inštrumenti denarnega trga, s katerimi se trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev, zajema naložbe v vrednostne papirje in inštrumente denarnega trga, s katerimi se trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev, domačih oziroma tujih izdajateljev.

38.21. Postavka Inštrumenti denarnega trga prvovrstnih izdajateljev zajema naložbe v inštrumente denarnega trga, s katerimi se ne trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev, vendar so likvidni in je njihovo vrednost mogoče kadarkoli natančno določiti.

38.22. Postavka Investicijski kuponi in delnice ciljnih skladov zajema naložbe v investicijske kupone oziroma delnice odprtih kolektivnih naložbenih podjetij (investicijskih skladov), s katerimi se ne trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev oziroma s katerimi se lahko trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev.

38.23. Dnevne obrestne mere se izračunavajo na običajen način, če pogoji izdajatelja obveznic ne določajo drugače.

38.24. Dnevna vrednost naložbe s stalno donosnostjo se izračuna tako, da se nakupni oziroma tržni nominalni vrednosti naložbe najprej prišteje morebitno pogodbeno prevrednotenje od dneva nakupa, nato pa se ji prištejejo še pogodbeno določene obresti za obdobje od dneva nakupa oziroma zadnjega izplačila obresti do dneva, na katerega se sestavi računovodski izkaz.

38.25. Povprečno število enot premoženja se računa glede na dnevna stanja v obračunskem obdobju.

38.26. Pri ovrednotenju vrednostnega papirja s ceno na organiziranem trgu vrednostnih papirjev se upošteva zadnji tečaj tega trga. Vrednostni papirji se vrednotijo po zadnjem znanem tečaju organiziranih trgov vrednostnih papirjev, na katerih so bili vrednostni papirji kupljeni.

38.27. Če je v prospektu vzajemnega sklada predvidena možnost razdelitve dobička in/ali drugih izplačil imetnikom enot premoženja sredi obračunskega obdobja, mora vzajemni sklad na dan razdelitve dobička ali na dan drugih izplačil imetnikom enot premoženja sestaviti bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in prilogo k računovodskim izkazom. Sestavna dela te priloge sta izkaz premoženja ter pojasnila posameznih rešitev in vrednotenij, če se razlikujejo od tistih v prejšnjem obračunskem obdobju.

38.28. Rezervacije, ki jih vzajemni skladi izkazujejo v računovodskih izkazih na dan 31. decembra 2005, se na dan 1. januarja 2006 izkažejo kot presežek iz prevrednotenja.

D. Datuma sprejetja in začetka uporabe

38.29. Ta standard je sprejel strokovni svet Slovenskega inštituta za revizijo na svoji seji 17. novembra 2005. K njemu sta dala soglasje minister za finance in minister za gospodarstvo. Vzajemni skladi, ki imajo poslovno leto enako koledarskemu, ga začnejo uporabljati s 1. januarjem 2006, preostali vzajemni skladi podjetja pa s prvim poslovnim letom, ki se začne po tem datumu.

Vzajemni skladi z dnem začetka uporabe tega standarda prenehajo uporabljati SRS 38 – Računovodske rešitve v vzajemnih skladih (2002).